

Nro.

169.

DZIENNIK

PATRYOTYCZNYCH POLITYKOW
W LWOWIE.

Dnia 22go Pazdziernika 1794.

Gazety CLXII.

ANGLIA.

P. *Astley* rozdaie dla spektatorów swego Teatru następujące drukowane opisanie *Telegrafu* czyli machyny, przez którą wiadomości w *Francyi* w godzinie o mil 50 bywają udzielane.

„ Niech sobie każdy wystawi kray między *Lille*, i *Paryżem*, w którym na 4 górach, w przyzwoitey odległości są obrane mieysca dla owey machyny, to

18

ieft:

jest: 1) przy *Lille*, 2) w *Peronne*, 3) w *Pont St. Maxence*, i w *Montmartre* przy *Paryżu*. Między temi iednak górami znayduie się więcey gór, na których przygotowania są tak udziałane, aby przez *Telescopium* można rozeznać, co się znayduie na owych przednieyszych górach. Góry te pośrednicze o kilkanaście mil iedna od drugiey się znayduią.

Na każdej górze z pierwszych jest 5 palów żelaznych zabitych, 4 sobie równych z *Observatorium*, i *Telescopem*. Pal wysoki piąty przy *Observatorium* będący nazywa się *polus meridianus*, i służy do oznaczania czasu, i godziny, tak przed, iakoteż po południu. Na niego zakłada się kula okrągła, i różne znaki czas wskazujące. Jeżeli znak czasu nad kulą stoi oznacza przed południem: jeżeli zaś pod kulą uznacza po południu, a podług różnych stopniow odległości do kuli oznaczają się godziny.

Inne 4 pale nazywają się *palami wiadomości*, z których każdy ma zbior swych sygnałów, które za pomocą stosownego klucza zawierają w sobie doniesienia. Przez różne punkta sygnału i odmianę tychże wskazowki pierwsza Klasa zawiera

wiera w sobie 52., druga 39., a trzecia więcey iak 5 tyfięcy doniesień.

Każdy pal ma 13 do siebie różnych kluczów, które dzielą się na trzy Klasy, multiplikują przez liczbę kwadratową, a podobne są odmianom, i rachunkom gry *loteryczney*.

Osoby na obydwóch stronach, które mają poprzedniczo klucz potrzebny, udzielają sobie wiadomości, mimo wiadomości tych, którzy się w środku, znajdują, i mechanicznie tylko wszystko czynią.

Tym sposobem mogą nayważniejszye pytania, i nowiny, tyczące się stanu armii, lub fortecy, prostym bardzo sposobem ale spieszny być udzielane.

To zaś dla Rządu jest naypożyteczniejszyą, i nayważniejszyą, że nie tylko w każdym tygodniu może być odmieniony klucz, ale zawsze podług upodobania, jeżeliby zaś co do samego tylko Rządu należało, a dla innych wszystko miało być sekretem, w tedy przez odmianę klucza wiadomość tego uchyłona być może owym nawet dwóm osobom, które się na obydwóch ostatnich stronach znajdują.

I tak wiadomość o wzięciu fortecy *Valenciennes*, a wymaszerowaniu garnizonu

zonu tęczowego udzielona była następującym sposobem. Na górze pokazał się sygnał okrągły, do którego był klucz: Garnizon z *Valenciennes* pomaszerował ku *Niemieckim granicom*, a razem na *Polu merydyanu* ukazał sygnał pod kulą, oznaczający czas, to jest: drugą godzinę po południu. To gdy na drugiej górze przez *Telescopium* uyrzano, zaraz też same sygnały po zakładano na pale, a tak wiadomość ta nie zwłocznie doszedłszy aż do góry ostatniej, dostała się do *Parryza*, gdzie Deputacya ocalenia używszy klucza, udzieliła ją zaraz *Konwencyi*.

Nie dawno w przytomności *Królewskiego architekta* czynił w *Londynie* experiment *P. Davis* swoiey nowey machyny przeznaczoney do ratowania w czasie ognia. Ludzie do tego oznaczeni w przeciągu 5 minut z drugiego piętra zdiełi 31 osób bez naruszenia. Machyna ta może być do domu od domu ruszania, każda Parafia dla przypadku taką sobie sporządzić każe.

Towarzystwo Przyjaciół ludu na dzień 11 *Pazdziernika* w *Domie woynych Mularzów* swe powszechne zgromadzenie oznaczyło. To koniecznie nastaje na Reformę *Parlamentu*.

Jeden

Jeden *Hollenderski* okręt schwytyany od *Francuzów* odbił od nich nasz okręt *the Carysfort*. Oprocz tego jednak jeszcze 9 *Hollenderskich* okrętów dostało się w ręce *Francuzom*.

Okręt wojenny *Irresistible* o 74. armatach i 2. fregatty, które *Konwojowały* flotę naszą z *Jamaiki* w nawalności odłączyły się od niej, i do tych czas o nich nie wimy.

Nasz okręt wojenny *Bellona* przybyły do *Plymouth* odbił *Francuzom* 1. okręt *Hollenderski* przez nich schwytyany, ale twierdzi: że *Francuzi* z floty iedney z *Cork* 30. okrętów wzięli.

Doszła wiadomość, że 6 fragatt *Francuzkich* z *Dunkierki* ku naszym brzegom się zbliżyło. *Admirał Peyton* wysłaany jest na ich ściganie.

HOLLANDYA.

Z Vlaardingen dnia 22 *Września*.

Dziś przybyły okręt z *Islandyi* do *Maas - Sluys* przywiózł niepomyślną wiadomość, że *Francuzi* całą *Islandzką* flotę zabrali. Z tey 19 okrętów spalili,
2 pu-

(1350)

2 puścili wolno, które ekwipaż 100. osób do *Hollandyi* przywiozły.

Z Herzogenbusch dnia 22 Września.

Wczoraj przybył tu był *Francuzki* Officyer z trębaczem, który imieniem *Jenerała Francuzkiego* czynił naszemu kommandantowi zapytanie: czyliby niechciał *Hollenderskich* ieńców słabych przyjąć do miasta pod tym warunkiem: aby znowu na rekwizycyę oddani lub zamieniani zostali? Nasz kommandant przyjął projekt ten i już tu kilkudziesiąt chorych ieńców przywieziono.

Z Amsterdamu dnia 27 Września.

Donoszą z *Nymwegen* (z *Kliwii*) pod 24 że *Xiąże d'York* główną kwaterę ma w *Grusbeck* za *Grave*. *Francuzi* w małej liczbie tam się byli okazali, lecz po nieiakię utarczce nieco się znowu cofnęli nazad.

Względem fortecy *Herzogenbusch* dowiadujemy się, że już od dni kilku jest otoczona od *Francuzów* tak, że żadnych ztamtąd nie mamy listów. Donoszą także

że z *Heusden*, że dnia 24 w wieczor koło *Herzogenbusch* słychać było kanonadę, nie można atoli wiedzieć do tych czas: czyli miasto czyli też zamek bombardowane były.

Korpus *Austryackie* Jenerała *Kray*, które się do *Mastrichtu* dostało, zostanie tam na garnizon, sam zaś Jenerał do główney kwatery *Austryackiey* udał się. Obawiamy się tutaj, iżby fortece nasze nie zostały w tyle.

Z *Hagi* dnia 27 *Września*.

Reytyrada armii *Austryackiey* za *Rôer* ku *Renowi*, tudzież *Angielskiey* do *Klimii*, wskazuje nam straszną rzeczy postać, i wystawia na zgubę Rzeczpospolitę naszą. To nam tylko ieszcze cóżkolwiek rozpacz tamuje, że fortece nasze są uzbroione dobrze, i iednym ciągiem po nad *Mozą* leżące.

Anglicy są w *Klimii*, a kwatery główne *Hollenderskiego* weyska jest w *Gorcum* między *Mozą* i *Renem*, pod kommendą Xięcia *Fryderyka*, ponieważ Xiąże następny brat jego tu się znajduje.

Rząd nasz użył surowych środków, względem emigrancyi z kraju, która od
nie-

nieiakiemu czafu bardzo była się zagaściła, nawet między osobami na urzędach krajowych zostającami, częścią dla obawy nieprzyiaczela, częścią dla wiadomego stronienia *Sztatudera*. Tym końcem *Stany Jeneralne* uchwałyły, aby wszystkie urzędy krajowe uznane były za wakujące od tego momentu, którego sprawujące ie osoby emigrowały.

Podobnież naznaczono termin dla tych, którzy kray Rzplitey opuścili, a te środki przedsięwzięte, są na usunięcie tych, którzy pozostają w kraju, a razem zawczesney obawy. Dało także do tego powód zdarzenie następujące: W *Rotterdamie* dnia 21. t. m. wszczął się był rozruch wielki między pospółstwem z okazji wyjazdu Sekretarza *Admiralicyi*, i Prezydenta miasta *van der Haim*, który ze wszystkimi swemi ruchomościami wybrawszy się na okręt chciał płynąć do *Altony*, lecz był gwałtownie od pospółstwa zatrzymany, które w przypadku przeciwnym groziło zruinowaniem domu jego.